

Dignifiquen la fossa comuna més gran de Catalunya, a Móra d'Ebre, amb plafons informatius

Emoció i agraïment d'una família d'Arenys de Munt en localitzar la tomba del seu avi entre els 177 soldats enterrats

Dues dones llegeixen el plafó informatiu instal·lat al Mas de Santa Magdalena, a Móra d'Ebre | ACN

Familiars de soldats republicans i autoritats s'han reunit este divendres a **Móra d'Ebre** (Ribera d'Ebre) amb la voluntat de **dignificar l'espai del Mas de Santa Magdalena**, on es troba la **fossa comuna més gran de Catalunya**. Allí s'hi van enterrar **177 soldats**, dels quals només se n'han pogut identificar dos. La família **d'Andreu Flores Flores**, un dels combatents provinent d'Arenys de Munt, ha visitat per primer cop la tomba on es van trobar les seves restes. La finca, de titularitat privada, incorpora dos plafons informatius contextualitzen l'horror de la **Guerra Civil**. El següent objectiu del **Govern i l'Ajuntament de Móra d'Ebre** és adequar el mas de Santa Magdalena, que va ser hospital de campanya durant la **Batalla de l'Ebre**.

El que havia estat un antic herbassar, ara es visibilitza com un espai de memòria de la Guerra Civil i s'incorpora a la **Xarxa d'Espais de Memòria de la Generalitat de Catalunya**. La intervenció al Mas de Santa Magdalena, la fossa més gran de Catalunya localitzada i oberta fins ara, es va iniciar el 14 de desembre de 2020 i va finalitzar el 5 de juliol de 2021.

En este indret s'hi van enterrar prop de 200 soldats repartits en una seixantena de tombes. Els combatents, del bàndol republicà, van perdre la vida durant la Batalla de l'Ebre i van passar els

---

seus últims dies a l'hospital de campanya del Mas de Santa Magdalena, pròxim al front bèl·lic. La llibreta del doctor Gras, trobada en aquest equipament, va ser clau a l'hora de contextualitzar com es van viure aquelles jornades.

De totes les **víctimes**, només s'han pogut posar nom i cognom a dues a través del programa **d'identificació genètica**. Es tracta **d'Andreu Flores** i de Josep Aubeso. Este divendres, la família Flores ha pogut localitzar i visitar per primer cop la tomba on van enterrar-lo. La seua neta, que ha intervingut de forma espontània en l'acte, ha llegit un text emotiu sobre la troballa del seu avi, que ha permès que la família *tanqués el dol*?. En el text, **Jèssica Flores** ha recordat el moment en què se'ls va informar que s'havia localitzat i identificat el cos d'un avi que mai van arribar a conèixer.

La família del soldat Andreu Flores Flores, al lloc on va ser enterrat al Mas de Santa Magdalena Autor: Ariadna Escoda/Núria Torres

Acompanyada de dos arqueòlegs, la família ha pogut visualitzar el punt exacte on es va trobar el cos de l'avi, en una tomba compartida amb tres cossos més. Els familiars s'han interessat per la causa de la mort, que tot apunta que podria haver estat per l'impacte de metralla i les complicacions d'una operació d'urgència.

Una finca privada convertida en un espai de memòria

La finca, de titularitat privada, es troba a uns tres quilòmetres de la carretera principal que connecta amb Móra d'Ebre. Per accedir-hi, és necessari passar per un camí rural que a dia d'avui, no té una senyalització específica. De fet, esta és una de les pròximes actuacions plantejades per adequar la zona, tot i que de moment, no compta amb calendari ni pressupost per dur-se a terme. El mateix passa amb l'edifici en estat ruïnós del Mas de Santa Magdalena.

El banc de dades, primordial per a noves identifikacions

Actualment, les restes exhumades dels 175 soldats sense identitat es troben a la Universitat Autònoma de Barcelona després de ser estudiades i estan pendents de ser retornades al cementiri de Móra d'Ebre. S'hi quedaran fins que hi hagi noves coincidències genètiques. La consellera de Justícia, Lourdes Ciuró, ha fet una crida a la ciutadania per aportar mostres genètiques que permetin identificar les restes que es van recuperar. ?És una feina d'un gran impacte emocional cada cop que podem anunciar a una família que hem localitzat el seu familiar?, ha assenyalat.

La consellera de Justícia, Lourdes Ciuró, llegint un dels dos plafons informatius instal·lats al Mas de Santa Magdalena Autor: Ariadna Escoda/Núria Torres Foto: ACN

D'altra banda, **Ciuró** ha remarcat la importància de traslladar la memòria històrica als més joves. ?Tenim la responsabilitat de fer-ne difusió perquè les generacions que ens seguiran han de conèixer el que va passar. El coneixement és una garantia de no repetició?, ha subratllat.